

ÇOCUK VE OYUN

Oyun nedir?

Geçmişten günümüze kadar oyun ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır;

- Freud'a göre oyun, çocuğun farkında olmadığı içgüdü ve duygularını yansıttığı deneyimleridir. Çocuk oyunda arzularını gerçekleştirir. Travmatik yaşantılarını oyuna yansıtır ve her canlandırmada üstesinden gelir.
- Erikson'a göre oyun, bir ego fonksiyonudur. Çocuk psikososyal gelişim evrelerindeki krizleri sağlıklı atlatabilmek için oyun oynar.
- Piaget için oyun gerçeğe uymak için uyum özelliğinin önemsenmediği tüm davranış şekilleridir. Oyun oynayan çocuk sorumluluk almayı öğrenir. Günlük yaşamdaki yetişkin rollerine hazırlanır. Çatışmadan kaçınır.
- Melanie Kleine göre oyun sayesinde çocuklar oyuncaklar üzerinde bir kontrol geliştirir. Yetişkinlerdeki serbest çağrışım ne ise çocuklardaki oyun da odur. Minyatür oyuncaklar onun fikridir.
- Vygotsky ise kuramında oyunlarda, sosyalleşmenin, kültürel öğelerin ve öğrenmenin etkisini vurgulamıştır. Çocuk oyun oynarken gizil güçlerin farkına varır ve bunları yetişkinlikte de kullanır.

Oyunu etkileyen faktörler nelerdir?

1. Kültür: Çocukların oyunlarında içinde yaşanılan kültürün etkisi büyüktür. Yapılan araştırmalarda, her çocuğun, oyununa kendi kültürünü yansıttığını ortaya koymuştur. Bu durum bazen bölge bölge bile farklılaşabilmektedir.

2. İklim: Çocuğun, oyun türünü, seçimini iklim koşulları etkiler. Çocuklar yazın daha az enerji gerektiren oyun oynarken kışın daha hareketli oyunları tercih edebilirler.

3. Zeka ve Sosyal Kabul: Zeki olan çocuklar yaratıcılık gerektiren oyunlara daha fazla ilgi duymaktadır. Sosyal yönden kabul gören çocuklar grup oyunlarını tercih ederken kabul görmeyen çocuklar yalnız oynama eğiliminde bulunabilirler.

4. Sosyo-Ekonomik Düzey: Ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi çocukların oyununu etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerde materyal çeşitliliği fazla olacağından oyun türünde değişiklikler gözlemlenebilir. Sosyo-ekonomik düzeyi

[Buraya yazın]

düşük olan ailelerde, daha sınırlı oyuncak bulunacağından bu durum çocuğun oyun türünü daraltabilir.

5. Gelişim Düzeyi ve Sağlık: Gelişim düzeyi normal olan bir çocuk oyunlara daha çok katılır. Kendisinden beklenen performansı sergiler. Sağlığı yerinde olamayan çocuklar oyun oynarken sıkıntı çekebilir.

6. Cinsiyet: İlk çocukluk döneminde cinsiyet fark etmeden oyun kuran çocuklar, 4 yaştan itibaren gruplaşmaya başlar ve hemcinslerini tercih ederler. Kızlar daha naif oyunları tercih ederken, erkekler daha hareketli oyunlarda kendini gösterebilir.

7. Kitle İletişim Araçları: Çocuklar için kitle iletişim araçları önemli yer tutar. Günümüzde televizyon, telefon, tablet çocukların en iyi oyun arkadaşı olmuştur. Bu araçlarla vakit geçirmek çocuğun oyun sürecini etkiler. Oyunlarını sınırlandırıp, tamamen yerine geçebilir.

Bunun birlikte çocuğun genel özellikleri, kişisel tercihleri, materyal seçimi ve oyun ortamı çocuğun oyun tercihini etkileyebilir.

Oyun anne karnında başlar. Yaş ilerledikçe oyun ve oyuncak seçimi değişebilir. Günümüz koşullarında kitle iletişim araçları çok yaygınlaştığı için çocuklar doğar doğmaz teknolojinin içinde büyümeye başlarlar. Bu durumun birçok avantajları olduğu gibi, dezavantajları da vardır. Özellikle tabletler birçok oyunu ve oyuncuğu günümüz çocuklarına unutturmuş durumdadır. Çocuk tablet karşısında geçirdiği süreyi anlayamamakta çoğu ebeveynde bu durumdan şikâyet etmektedir. Anneler bebeklerine yemek yedirebilmek için tablet veya akıllı telefona ihtiyaç duymaktadır. Bu durum aslında çocukların kitle iletişim araçlarıyla ne kadar çabuk tanıştığının kanıtıdır. Bu durumun alışkanlık haline gelmesi çocukları tabletlere ve akıllı telefonlara bağımlı hale getirmektedir. Çocukların eskisi kadar, dışarılarda özgürce oynayamaması, parka gidememesi de bu bağımlılığı pekiştirmiştir. Ebeveynler fikir birliği içinde kitle iletişim araçları konusunda çocuklarına model olup, sınırlayıcı olmaları gerekmektedir. Tableti veya akıllı telefonları bir başka işle uğraşabilmek için çocuğu oyalayabilecek bir araç olarak görmeleri yanlıştır.

Oyunun terapötik gücü nedir?

Çocuğun ilişki geliştirmesine ve iletişim kurmasına yardımcı olur.

Çocuğun duygusal düzenlemesini ve ego gelişimini destekler.

Çocuğu hayata hazırlayarak stres ile başa çıkmasını sağlar.

Çocuğun ahlaki yargı ve değerlendirme becerisini geliştirir.

Her oyun çocuğun kendini gerçekleştirmesine yardımcı olur.

[Buraya yazın]

Oyunun terapötik gücü, iyileştirici etkisi terapilerde de kendini göstermiştir. Günümüzde birçok çocuk oyun terapisi olarak psikolojik destek görmektedir. Oyun terapi odasında çocuğun kurduğu her oyun, seçtiği her farklı oyuncak çocuğun dünyasını yansıtmaktadır. Çocuğun canlandırdığı oyunlar kimi zaman gerçek hayattan olabilirken bazen de fantezi dünyasını yansıtabilmektedir. Uzmanlar çocukların oyun yoluyla kendisini ifade etmesine izin verip, analiz yaparlar. Bu terapi yönteminin bu kadar gelişip yaygınlaşması çocuk için oyunun önemini bir kere daha gözler önüne sermiştir.

Oyuncak nedir?

Çocuklar tarafından oyun oynarken kullanılan her türlü nesneye oyuncak denir. Bu kimi zaman bir düğme bile olabilir. Ebeveynler çocuklarına oyuncak alırken, pahalı olmasına değil, işlevsel ve yaş düzeyine uygun oyuncaklar olmasına dikkat etmelidir. Pahalı oyuncaklar yararlı oyuncaklardır algısı doğru değildir. Kendi çocukluğunuzdaki oyuncakları ve bu oyuncaklarla ne kadar mutlu olduğunuzu hatırlayın. Basit, sıradan bir oyuncak bile çocuğun yaratıcılığı sayesinde fazlasıyla işlevsel oyuncaklara dönüşebilmektedir. Aynı zamanda oyuncak seçiminde kız erkek ayrımı yapılmamalıdır. Oyuncakların cinsiyeti olmaz Çocuklara neredeyse küçük bir dükkan açılacak sayıda oyuncak alınması doğru değildir. Aynı ya da benzer oyuncakların renkleri, boyları veya giysileri farklı diye tekrar alınması çocuğa gelişimsel açıdan bir yarar sağlamayacak aksine tüketme davranışını körükleyecektir(Ersoy,1999; Oğuzkan ve Avcı,2000).

Oyunlar ve oyuncaklar yaş ilerledikçe değişiklik gösterir mi?

0-1 yaş arasında sallanan, dönenceler, ses çıkartan, yumuşak, temas sağlayan oyuncaklar tercih edilir.

12. ayın sonuna doğru iletişim kurmayı sağlayacak oyuncaklar, desenli kovalar yer alır.

1-2 yaş arası yürümeye başladığından hareket denge oyunları, basit puzzle, su, kum çamur oyunları vardır.

2-3 yaş arası nesne devamlılığının öğrenildiği dönem olduğundan keşif oyunları, -miş gibi yapma oyunları, saklama oyunları görülür. (Bu dönemde hayali arkadaşlar başlayabilir. Endişelenecek bir durum değildir. 5 yaşına kadar bu durum devam ederse dikkat edilmelidir)

3-6 yaş arası okul öncesi dönem olduğundan kesme, yırtma, yapıştırma, çizme boyama etkinlikleri vardır.

[Buraya yazın]

İzmir Özel Türk Koleji

6-12 yaş duyu davranış farkındalığının geliştiği bir dönem olduğundan cinsiyet ayrımı oluşur. Rekabete dayalı, kural içeren grup oyunları göze çarpar.

12 yaş üstü çocuklar, onları dış dünyaya hazırlayan, problem çözmeyi gerektiren oyunları tercih eder. Kutu oyunları, dama, satranç, jenga gibi.

Yoğun iş temposu nedeniyle günümüz ebeveynleri çocuklarıyla istedikleri gibi yeterince zaman geçirememektedir. Çocukların, ilk oyun arkadaşlarının anne ve babalar olduğu unutulmamalıdır. Çocuğunuzun oyun kurmasına, sizi oyuna dahil etmesine izin verin. Onun dünyasına tanık olun. Böylece aranızdaki ilişkiyi daha çok güçlendirebilir ve onu daha iyi anlayabilirsiniz. Çocuklarınızın akıllı telefona ve tablete değil sizlere ihtiyacı var. Onlarla sanal bir ilişki değil, gerçek bir bağ kurun. Unutmayınız ki çocuklarınız çok hızlı büyüyorlar. Bu büyümeye şahit olun. Çocuklarınızın bu yaşlarının geri gelmeyeceğini unutmayın.

İTK PDR Bölümü olarak, çocuklarımızla birlikte, oyunlu günler dileriz.

REFERANSLAR:

- Nicolopoulou, A. (2004). Oyun, bilişsel gelişim ve toplumsal dünya: Piaget, Vygotsky ve sonrası. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 137-169.
- Ünal, M. (2009). Çocuk gelişiminde oyun alanlarının yeri ve önemi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2).
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N., & Kök, M. (2007). Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun/Play as educational activity in the child's development process. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16).

Psk. HAZAL POLAT

BTK Kampüs PDR Uzmanı

[Buraya yazın]

*"Yarınlarda
Var Olmak"*
www.ozelturkkoleji.com

İTK BAHATTİN TATİŞ KAMPÜSÜ
Mehapaşa Cad. No:687-689
35280 Köprü / İzmir
T : 0 (232) 244 05 00
F : 0 (232) 231 32 75
info@itk.k12.tr

İTK BÜYÜKÇİĞLİ KAMPÜSÜ
8019/21 Sokak No:22
35620 Çiğli / İzmir
T : 0 (232) 386 57 27
F : 0 (232) 386 11 14
ciğlisube@itk.k12.tr

İTK BORNova KAMPÜSÜ
Erzene Mah. Ord. Prof. Dr. Muhiddin Erel Cad.
No: 19 35040 Bornova - İzmir
T : 0 (232) 216 24 85
F : 0 (232) 216 24 90
bornovakampus@itk.k12.tr

İTK MARMARİS KAMPÜSÜ
Gökbel Mah. Kenan Evren Cad. No: 102/A
48700 Beldibi-Marmaris / Muğla
T : 0 (252) 419 19 19
F : 0 (252) 419 19 20
marmaris@itk.k12.tr

İTK MANİSA KAMPÜSÜ
Muradiye Mahallesi Manalya Sokak
No: 234 Yunusemre / Manisa
T : 0 (236) 250 50 70
F : 0 (236) 250 50 70
ikmanisa@itk.k12.tr